

Правно мнение

по искането на Пленума на Върховния административен съд (ВАС)
за даване на задължително тълкуване по чл. 149, ал. 1, т. 1 от Конституцията
(Конст) на чл. 121, ал. 4 Конст по к.д. № 11 от 2019 г.

I. Общи въпроси

1. Споделям искането и по-голямата част от съображенията, изложени в
негова подкрепа.

2. Сезиращото искане по това дело, (както впрочем и искането на
Пленума на ВАС по к.д. № 12/ 2019 г., по което представих предходното си
правно мнение от 20 октомври т.г.), насочва тълкувателното правомощие на
Конституционния съд по чл. 149, ал. 1, т. 1 Конст към изпълнението на неговата
двояка функция: от една страна- повишаване на ефективността от действието
на Конституцията, и, от друга- към упражняване на функцията на превантивен
подход за изграждане на „стройна и безпротиворечива система от нормативни
актове, свързани с Основния закон” за предотвратяване прилагането на
санкционните правомощия на конституционната юрисдикция- и в частност
правомощието на Съда по чл. 149, ал. 1, т. 2 Конст - за обявяване на законите за
противоконституционни (р. № 8 от 1 септември 2005 г. по к.д. № 7 от 205 г.).

II. По същество на въпросите

3. Разпоредбата на чл. 121, ал. 4 Конст гласи: **„Актовете на
правораздаването се мотивират.”** Тази норма е императивна, каквито са по
правило конституционните разпоредби в действащата Конституция от 1991 г.
Но и **лапидарна** – кратка, „здрава”, „силна” по своя слог, кратък словесен изказ
и смисъл (от латинските думи – lapis, lapidarius, lapideus, в смисъл на „каменен”,
„изсечен от камък”, като метафора за здрав, монолитен по смисъл;
вж. **М. Войнов, Ал. Милев**, Латинско-български речник, 3 изд., изд. Казанлъшка
долина, С., 1938, с. 344-345).

4. За обозначаване на дейността, която обхваща, чл. 121, ал. 4 Конст си служи с два термина: „правосъдие” и „правораздаване”. Вярно е, че използването на два термина за едно и също понятие в законите не е желателно, защото неизбежно възниква съмнение в тяхната еднозначност и различия в нюансите на техния смисъл. За целите на настоящето изложение е важно да се подчертае, че „правосъдието” и „правораздаването” имат едно и също съдържание в контекста на Конституцията. Предимство в честота в използването им има „правораздаването” – чл. 119, ал. 1, чл. 121, ал. 4, чл. 123 и чл. 125, ал. 1, а по-малко- „правосъдието”- само в чл. 118 Конст. Проблемът не е „от вчера”. Исторически погледнато Търновската конституция в далечната 1878 г. обяснимо не достига до него: тя познава и си служи само със „съдебната власт”(чл. 13) и с „надлежния съд” (чл. 73), но Конституцията от 1947 г. въвежда „правораздаването”(чл. 57), а Конституцията от 1971 г. – употребата на „правосъдието,” което се осъществява от съдилищата и си служи само с него (чл. 127, чл. 138), но добавя „и други правораздавателни органи”, освен съдилищата (чл. 126, ал. 2), имайки предвид „особените юрисдикции”, които изрично конституционализират в чл. 125, ал. 2 и установява съдебния надзор върху техните решения. Тази кратка историческа ретроспекция показва, че въведената в действащата Конституция от 1991 г. двойка употреба на „правосъдие” и „правораздаване” като синоними може да се приеме, като обобщение и своеобразно „помирение” в историческите български конституционни традиции през изтеклите 140 години на Третата българска държава. Академик Петко Стайнов в годините между двете световни войни подчертава, че когато в правната доктрина се използват паралелно и двата термина- правосъдие и правораздаване, дава своите предпочитания на „правосъдието”, защото в него присъства „съдът”, като единственият орган, който може да осъществява правосъдие, да „съди”, и „осъжда.” (П. Стайнов, Административно правосъдие, 1936 г., фототипно издание, изд. БАН, 1993 г., с. 14, 27, 28-29 и др.). Споделям тези предпочитания и добавям към тях три –допълнителни, с различен правен интензитет за подкрепа: действащата Конституция от 1991 г. в чл. 8 утвърди категорично утвърди завръщането към основния принцип на общопризнатото трояко разделение на държавната власт –на законодателна, изпълнителна и съдебна, което десетилетия наред беше отричано, по идеологически, а не по правни научни

съображения; изостави „особените юрисдикции”, като особени правораздавателни органи и утвърди монополното положение на съдилищата в правораздаването, като органи, които осъществяват в пълнота и завършеност държавната съдебна власт по гл.VI от Конституцията (чл.117-133) и една от трите части на държавната власт („едно от нейните три лица на една и съща висша власт” (П.Стайнов, цит.съч., с.14,7); то е по-лесно преводимо в европейската правна терминология- justice, judiciaire, judiciary и приобщава българската конституционна терминология към европейското правно пространство.

И все пак далеч по-важно е **съдържанието**, което влагаме в правните понятия. С това разбиране се връщам към чл.121, ал.4 Конст, която е и същинския предмет на искането по чл.149, ал.1 Конст.

5. Член 121, ал.4 Конст създава една **нова основна конституционноправна конструкция**. От нея може да се изведат трите основни ключови понятия, които я съставляват. Подредени във вид и по ред подходящи за правен анализ, те са: 1. Правосъдие (правораздаване); 2. Актове на правосъдието (или правораздавателни актове); 3. Мотивиране на правосъдните (правораздавателните) актове. Всяко от тези понятия има свое съдържание в рамките на задължителното тълкуване на чл.121, ал.4 Конст.

ВЪПРОС 1.1,1.2,1.3 :

6. **Правосъдието** е дейност на реализиране на съдебната власт по гл.VI „Съдебна власт” в Конституцията, като една от трите власти по смисъла на чл.8 Конст. Правосъдието и неговото осъществяване е основната и най-важната-сърцевинната част на конституционната държавна съдебна власт - в нейната пълнота и завършеност и окончателност на постановените правосъдни актове със сила на пресъдено нещо (вж. Ж. Сталев, Правораздаване и неговите видове, в: Год.на Юрид.фак.на СУ, 1977 (т.70), 1979г., с.279-305, но като се има предвид новата уредба на съдебната власт в Конституцията от 1991 г.). Това нейно съдържание има предвид и р.№ 5 от 18 април 2003 г. на Конституционния съд по к.д.№ 5 от 2003 г. А чл.118 Конст постановява, че „Правосъдието се осъществява в името на народа.” И затова непосредствено

след чл.118 Конст, още в ал.1 на чл.119 Конст продължава: „Правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, апелативни, окръжни, военни и районни съдилища”, а в ал.2 продължава: „Със закон може да се създават и специализирани съдилища.” Коя друга дейност може да има предвид чл.119, ал.1 Конст, поставен на систематическото си място непосредствено след дейността по правосъдието и непосредствено до него, освен правосъдието по предхождания го чл.118 Конст ! „Правораздаването” по чл.119, ал. 1, което е същото правосъдие по чл.118 Конст, осъществявано от изброените съдилища. Изброяването в поредност “decrescendo” (в низходяща степен на подреждане на посочените съдилища), обхваща изчерпателно всички видове и степени съдилища в страната, съществуващи към датата на приемането на Конституцията -12 юли 1991 г. Но това изброяване е „отворено” и не спира до тук. Съгласно чл.119, ал.2 Конст със закон може да се създават и специализирани съдилища.” На това основание през 2006 г. с чл.128, ал.1 АПК бяха създадени 28 административни съдилища в окръжните градове на страната; със ЗИД на ЗСВ през 2010 г. (обн.ДВ, бр.1 от 2011 г.) бяха създадени специализиран наказателен съд (чл.100а-100е ЗСВ) и апелативен специализиран наказателен съд (чл.107а-107е ЗСВ), чиято конституционосообразност беше потвърдена с р.№ 10 от 15 ноември 2011 г. по к.д. № 6/2011 г.).По този начин броят на видовете съдилища в страната нарасна на 9. Заключение от този кратък поглед е: системата на съдилищата в страната, които осъществяват правосъдието в държавата се утвърждава като една еволютивна –развиваваща се система за съдебна защита на правата на гражданите. А „Съдебната защита е най-висшата правна гаранция, както за защита на правата и законните интереси на гражданите и юридическите лица, така и като гаранция за законосъобразност на издаваните от изпълнителната власт административни актове” (р.№ 5 от 18 април 2003 г. по к.д. № 5 от 2003 г.).Тази линия се продължава и в практика на Конституционния съд, когато предвижда: „ Пътят към съда трябва винаги да е отворен и това положение е основно право и „завършващата тухла” в сградата на правовата държава”(р.№ 6 от 11 ноември 2008 г. по к.д. № 5 от 2008 г.).Това е високото призвание и признание на правовата държава за защитата на правата и свободите на гражданите и юридическите лица. А щом като правосъдието по чл.118 Конст и чл.119, ал.1

Конст се осъществява само от съдилищата, то и правораздаването по чл. 121, ал. 4 Конст е дейност еднаква с правосъдието и се осъществява само от съдилищата, като държавни органи, които защитават правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата по чл. 117, ал. 1 Конст. Този извод, според мен, е верния и правилен извод, съгласно един от видовете логически закон за умозаклученията- „умозаклучения за равенство”, според който: ”Ако две величини поотделно са равни на трета, то те са равни и по между си” (вж. **В. Стефанов**, Логика, УИ „Св. Кл. Охридски”, 1998, с. 83).

6. Правосъдието се осъществява само от съдилищата, като тяхна основна и най-важна функция. Но тя не е единствената им функция. По съображения на законодателна целесъобразност на съдилищата са възложени и други функции, каквито са функциите по спорна съдебна администрация (разрешаване на споровете между съпрузи за упражняване на родителските права върху децата) – така наречените охранителните производства по част Шеста, чл. 530-607 ГПК). В сезиращото искане на Пленума на ВАС (с. 6-14) този въпрос е обстойно развит. Споделям това изложение. Към него ще добавя само някои допълнителни съображения.

Производствата по спорната и безспорна съдебна администрация не са израз на основната правораздавателна компетентност на съдебната власт по глава VI от Конституцията. Съдебната власт е **защита срещу нарушения или заплахата от нарушения** на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата **чл. 117, ал. 1 Конст**. Тя има специфична правна природа и цел: да ги брани от правонарушения и да възстанови със силата на пресъдено нещо тяхното реализиране. Тази функция е конституционна. Тя е възложена на съдилищата от Конституцията. И те я осъществяват чрез правосъдието (правораздаването). Източникът и корените на правосъдието са от и в Конституцията, като върховен закон (чл. 117, ал. 1 Конст). А съдебната администрация-спорна или безспорна няма своите корени и основание в текущото законодателство- в чл. 2 ГПК и чл. 530-607 с.з. Тя се състои в съдействие, подпомагане на правните субекти при упражняване на техните лични и имуществени права., чиято уредба е обстойно уредена по целесъобразност на законодателна при упражняването на неговата

законодателна власт, в доразвитие на чл.2 ГПК.Тя е допълваща правосъдната им компетентност функция (Вж.по-долу № 7 и № 8).

7. Безспорната съдебна администрация по правната си природа не е правосъдие(правораздаване) по смисъла на чл.118 и 119,ал.1 от Конституцията.Съдебната администрация не защитава правата и законните интереси на гражданите от посегателства и нарушения върху правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата по смисъла на чл.117, ал.1 Конст,а им оказва съдействие и ги подпомага, съдейства им да осъществят и запазят своите лични и имуществени права по смисъла на чл.2 ГПК. Техният характер е охранителен и няма характер на защита срещу накърняване или нарушаване на личните им и имуществени права. Охранителният характер на съдействието на съдебната администрация се изразява по-скоро в опазване на сигурността в съществуването на техните лични и имуществени права, а не в тяхната защита по чл.117, ал.1 Конст.

Актовете на съдебната администрация се издават в съдебно производство. Но това производство няма характер на характер на производство по правораздаването (по правосъдието) по смисъла на чл.118 и 119, ал.1 Конст за защита от нарушаване или застрашаване от нарушаване на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица или държавата по чл.117, ал.1 Конст. Издаваните от съдилищата актове съдилищата в рамките на съдебната администрация са също така съдебни актове, с оглед на държавните органи, от които се издават- от съдилищата в рамките на охранителното производство.Но издаваните в охранителното производство актове не са съдебни актове, в които съдилищата защитават правата и законните интереси на гражданите. Тези производства са едностранни-те се развиват с участието на молителя и съда. Те нямат състезателен характер, какъвто имат производствата по правораздаването.Издаваните охранителни актове се отнасят само до личната правна сфера на молителя и не засягат правната сфера на други лица,извън молителя по него. Съдържанието на участието на съда,като орган на съдебната власт в съдебните производства по правораздаването за защита на правата и законните интереси на гражданите и издаваните в него съдебни актове е по-силно по своя правен интензитет и правни последици, от

издаваните съдебни актове в охранителните производства и тяхното действие и последици.

8. Това важи и за **спорната съдебна администрация**, пример за което са прилаганите от съда в особеното исково производство по брачни искове (чл. 318-33 ГПК) **привременни мерки**. Съгласно чл. 323 ГПК по молба на всяка от страните по делото, съдът, пред който е предявен искът за развод или за унищожаване на брака, определя **привременни мерки** относно издръжката, семейното жилище, ползването на придобитото имущество по време на брака от съпрузите и др. Сред тези мерки, най-важни са привременните мерки относно **децата**. Те се отнасят за тяхното отглеждане, издръжка и възпитание. При тяхното определяне съдът се ръководи единствено и само от интересите на децата. С тези мерки детето или децата могат да се вземат от единия от съпрузите-родители и да се предоставят на другия, след това, ако е необходимо, да се сменя родителя, на който се предоставят грижите за детето или децата. А ако конкретната обстановка и възпитанието и издръжката на децата го изисква, поради поведението на родените родители или поради тяхното здравословно състояние, децата могат да се предоставят за издръжка и възпитание на родителите на един от родителите, или на приемно семейство, по преценка на съда (чл. 323, ал. 3 ГПК). Определянето на привременни мерки се извършва с определение на съда, което не подлежи на обжалване (чл. 323, ал. 3 ГПК). Това определение се ползва с изпълнителна сила, но не се ползва със сила на пресъдено нещо и може да бъде изменяне по всяко време в първоинстанционното и във въззивното особено брачно исково производство по преценка на съда, който е постановил привременните мерки. Имено по последните два белези, спорната съдебна администрация по тяхното определяне се отличава от актовете по правораздаването по чл. 121, ал. 4 Конст и те не могат да бъдат отнесени към тях (Вж. **А. Мингова**, в: Сталев, Ж., А. Мингова, О. Стамболиев, В. Попова, Р. Иванова, 9 изд., изд. Сиела, С., 2012 г., с. 704-705, както и р. № 6 от от 11 ноември 2008 г. на Конституционния съд по к.д. 5 от 2008 г.; р. № 6 от 27 март 2018 г. по к.д. № 10/2017 г.)).

9. Последният елемент от правното съдържание на чл. 121, ал. 4 Конст (вж. по-горе № 3) се отнася до **мотивирането** на актовете на правораздаването. От посочения по-горе императивен чл. 121, ал. 4 Конст следва, че то е задължително за съда, който е постановил съдебния акт на правораздаването. Мотивирането на съдебните актове и особено на най-важния от тях-решенията на съда е да подкрепят решенията по правния спор (чл. 236, ал. 1 ГПК, чл. 305 НПК, чл. 172а АПК). Мотивирането на съдебното решение е подкрепяне на диспозитива на решението с писмени съображения от съда, който го е постановил. То е особено важна мисловна и времепоглъщаща част от дейността на съдията при разглеждането на делото, която се отразява на неговата служебна натовареност като съдия (магистрат). Мотивите не са част от решението, но са необходим елемент от неговата редовност. Тяхната липса не прави решението на съда нищожно, но без тях то е нередовно и неправилно, поради което подлежи на отмяна при обжалването му.

Мотивирането по чл. 121, ал. 4 Конст се отнася за „съдебните актове на правораздаването“. „Актовете на правораздаването“ са актовете, които постановява съда, който разглежда правния спор по делото. Актовете на правораздаването са актовете, които съдът постановява, когато съдът осъществява правосъдието („раздава правото“), а не и съдебните актовете, които съдът постановява, когато изпълнява функциите по съдебна (спорна и безспорна) администрация (вж. по-горе № 7 и № 8). Този извод следва от граматическото и логическо тълкуване *per argumentum a contrario* от чл. 121, ал. 4 Конст. „Актовете на правораздаването“ означава съдебни актове на съда, с които се осъществява правосъдието, т.е. функцията за защита на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата, с всички произтичащи от това последици и различия между съдебните актове за защита на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Предназначението на мотивирането е съдът да обоснове и „оправдае“ приетото от него решение и да убеди страните в неговата материалноправна и процесуалноправна законосъобразност и съответствие със събраните по делото доказателства. Това е трудна задача за страната загубила делото. Мотивирането на съдебните актове на правораздаването има своето най-непосредствено основание в императивната и задължителна сила на чл. 121, ал. 4 Конст (вж. по-горе № 3).

10. Но то има своето дълбоко и голямо обществено значение и в една друга конституционна повеля, стояща систематически „по-далече” - в началото на глава VI „Съдебна власт” на Конституцията - в **чл.118 Конст**, съгласно който гласи: „**Правосъдието се осъществява в името на народа.**” Струва ми се, че тази разпоредба незаслужено „се подминава”, без да ѝ се отдава вниманието, което заслужава и дълбокия тълкувателен потенциал, който съдържа не само за съдебната власт, но и за цялата държавна власт, която „произтича от народа и се упражнява непосредствено и чрез органите, предвидени в тази Конституция” (чл.1, ал.2, изр.1 Конст). Тя е в основата и на правосъдието, което осъществяват съдилищата. И за това чл.118 Конст се намира в началото на гл.VI, за да се подчертае нейното значение за всички форми на правосъдието - гражданско, наказателно, административно и др. Правосъдието и неговите актове на държавната власт са и публично достояние на цялото общество. Те се четат и могат да се прочетат от всички граждани, особено при днешните условия на електронна информация и достъпност в интернет. Тяхното мотивиране (трябва да) възпитава и убеждава, че те са и справедливи., че дейността на държавната съдебна власт е публична, прозрачна и предсказуема. Нейната достъпност е източник на доверие в упражняването ѝ от магистратурата, а не дело на „затворен кръг от магистрати”, които по неведоми пътища раздават правосъдие. От тази идея произтича и необходимостта от мотивиране и обосноваване на нейните актове по чл.121, ал.4 Конст, защото тези актове не само се постановяват „в името на народа”, но и са „за народа.” Това е и голямата мисия на съдебната власт, която трябва да съпътства всеки акт на правораздаването и неговото мотивиране и осъществяване като свещенодействие. За съжаление и самата съдебна власт у нас по традиция и съсредоточена в своята ежедневна делова дейност, струва ми се, не съумява сама да прави достатъчно, за да станат достояние на обществото нейните актове на правораздаването. Но това е друг въпрос.

ВЪПРОС 2:

11. Разпоредбата на чл.121, ал.4 Конст е **нова по съдържание идея в конституционния модел на съдебната власт** по гл.VI от Конституцията. Със

своето съдържание тя няма свой „аналог“ в предходните конституции- Търновската (1878 г.) и конституциите от 1947 и 1971 г. Тя не е и от новите разпоредби в действащата Конституция от 1991 г., които възприемат противоположно разрешение, от това, което са имали в предходните конституции по същия предмет, като например принципа на разделение на властите- възприет в Търновската конституция (чл.9-13), но изоставен и отречен през периода 1947-1989 г. в следващите две конституции от 1947 и 1971 г. (вж. по-горе № 4), , или принципа за осъществяване на контрол върху приеманите закони и тяхното съответствие с Конституцията- от органа, който приема законите, сиреч от Народното събрание – според Търновската конституция- чл.49, Конституцията от 1947 г.- чл. 25 и Конституцията от 1971 г.- чл.85 и „заменянето“ му с контрола за конституционност на законите от специален, учреден с Конституцията орган- Конституционен съд - чл.147-152 Конст и т.н. Изложените в сезиращото искане „въпроси и предложения“ на първата Национална конференция на правосъдието на 31 май 2019 г. „въпроси и предложения“ по мотивирането на съдебните актове, заради претрупаността на съдилищата с дела и продължителността на времето, което отнема на съдиите писането на мотиви на съдебните решения, са от организационно, а не от конституционно естество, за да послужат, като основание за отстъпление от принципа на чл.121, ал.4 Конст. Решаването на тези въпроси е от компетентността на други държавни органи и по друг ред, а не на Конституционния съд в рамките на производството по чл.149, ал.1, т.1 Конст.

12. Заслужава обаче да се посочи, че въпреки липсата на изрична аналогична на чл.121, ал.4 Конст разпоредба, след 1912 г. и в периода между двете световни войни съдебният контрол върху административните актове е въведен, като „напредничаво “ за времето си разрешение, създадена е съдебна практика и забележителна правна доктрина на европейско ниво по тези въпроси (**П.Стайнов**, Административно правосъдие, цит.съч., 707 с. и по-специално, с.604-629; **А.С.Ангелов**, Процесът за отмяна, изд.Т.Ф.Чипев, С., 1939, с.176 с.). Проблемът, след почти четвъртвековно присъствие, е познат и в следващото развитие на българското право: със Закона за административното производство, 1969 г.(отм.) и 1979 г.(отм.) и Закона за Върховния административния съд (1997 г., отм.) с приемането на АПК от 2006 г. (§ 2, т.1 и

2 ПЗР на АПК). Следователно и въпросът за мотивирането на актовете и в специалната област на административното правораздаване не е чужд на националното ни законодателство и правна доктрина и преди приемането на Конституцията от 1991 г. и чл.121,ал.4 Конст.

13. На директния **Въпрос 2** в сезиращото искане на Пленума на ВАС: **”Валидни ли са актовете на правораздаването по смисъла на чл.121,ал.4 Конст, които не са мотивирани?”**, отговорът, според мен, е **положителен** : да, валидни са.

Съображенията ми за това са следните:

а) Основният акт на правораздаването е решението, независимо от вида на правораздаване-гражданско, наказателно или административно. В неговия диспозитив се съдържа „юрисдикцията“ (jurisdictio, „казването на правото“ и правораздаването) по спорния предмет. В него е изразена държавната съдебна власт за защита на правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата да потвърди или отмени и оспорваният административен акт, като незаконосъобразен. С него се дава отговор на въпроса в искането на молителя до съда за упражняване на неговата съдебна власт, като потвърди или отмени актът за противозаконен. В него е концентрирана правосъдната или правораздавателната власт.

б) На този правен фон мотивите обосновават и убеждават страните в законосъобразността и справедливостта на постановеното решение. Тяхното съдържание е вън от словесното и логическо съдържание на диспозитива на решението. Тази роля и предназначение на мотивите и мотивирането ни най-малко не подценява тяхното значение в установяване на истината (чл.121,ал.2 Конст и чл.7 АПК) след постановеното съдебно решение. Тяхното съставяне е задължение на съда, постановил съда, изпълнението на което завършва неговата правораздавателна функция.

в) Мотивите не са просто и само завършване на редовността на съдебното решение. Те са обвързани и свързани с диспозитива на решението. Те се основават на фактите, обстоятелствата и доказателствата по делото, които са довели до вътрешното съдийско убеждение, обективизирано в диспозитива на решене, негово логическо продължение и потвърждение. Те са неговата основа и от тяхното пълноценно използване зависи съдбата на

обжалваното съдебно решение от по-горния инстанционен съд.(вж.по-долу б."г")

г) Мотивите на съда към съдебното решене служат за последващ инстанционен контрол при двустепенното им съдебно разглеждане в административното производство по АПК (чл.131 АПК), освен ако в закон е предвидено друго" или в двуинстанционно или триинстанционно съдебно производство по ГПК и НПК (вж. р.№ 27 от 15 октомври 1998 г.по к.д. №20 от 1998 г.).Тяхното отсъствие и съдържание е основание за отмяна на решението или за неговото потвърждаване от контролната съдебна инстанция.

14. При действието на чл.121,ал.4 Конст задължението за съставяне на мотиви ,според мен, се отнася само за актовете на правораздаването, а не и за всички актове на съда. Меродавна и решаваща е правната природа на дейността, която съдът упражнява, а не видът на съда,като държавен орган, който издава съответния акт."Правораздаването" или което едно и също- „правосъдието" е държавна дейност в която гражданите, юридическите лица и държавата получават защита на своите права и законни интереси по правен спор в състезателно производство от съд като независим орган по чл.117, ал.1 Конст и неговите актове задължително се мотивират по чл.121, ал.4 Конст (р.№ 8 от 1 септември 2009 г.по к.д. №7 от 2005 г.)

ВЪПРОС 3:

15.Моят отговор на поставения въпрос 3": **„Допустимо ли е по смисъла на чл.121, ал.4 от Конституцията, в изрично посочени със закона случаи, излагането на мотиви към определени „ актове на правораздаването да бъде осъществено след подаване на жалба срещу постановения акт?"**, е **отрицателен**. Излагането на мотиви към актовете на правораздаването е въпрос на конституционна преценка, а не на подадена жалба срещу постановения акт след неговото постановяване. Подобна „опция" съдържа дълбоко вътрешно противоречие със самата същност на съдебния процес и на мотивирането по чл.121, ал.4 Конст. Страната, получила неблагоприятно съдебно решение логично и основателно изчаква да получи и проучи писменото мотивиране на съда,постановил неблагоприятното за нея

решение, за да реши и мотивира своята жалба срещу постановения съдебен акт, а не съдът да изчаква получаването на жалба срещу постановения съдебен акт и тогава да пише писмени мотиви. Това обръща нещата „наопъки“ в друга посока на развитие, която, според мен, е недопустима от чл.121, ал.4 Конст. Изобщо: неизлагането на мотиви не непосредствено след като съдебното решение е постановено, а, ако и когато бъде подадена жалба срещу постановения съдебен акт, поставя, мотивирането на актовете на правосъдието на съвършено различна плоскост. Създава се впечатление, че те са въпрос на възможност или на случайност, от които зависи осъществяването на основното право на правосъдие, част от което е и мотивирането на актовете на правораздаването по чл.121, ал.4 Конст, както и на нарушение и на чл.121, ал.1 Конст за осигуряване равенство и условия за състезателност на страните в съдебния процес, и на равен достъп на страните до правосъдие по чл.117, ал.1 Конст, на равенство на гражданите пред закона по чл.6, ал.2 Конст. Това е недопустимо в правовата държава, в която съдът е и трябва да бъде стожер на законност, предсказуемост, справедливост и правна сигурност (вж. и по-горе № 14).

29 октомври 2019 г.

проф.д-р на юрид.н. Васил Мръчков